

зміна політичного керівництва та курсу, конфліктні інтереси зацікавлених груп. У будь-якому разі, звітність, моніторинг та координація є критично важливими елементами на етапі реалізації.

З метою координації діяльності державних органів у сфері боротьби з корупцією на національному рівні та підготовки пропозицій щодо вдосконалення існуючої системи протидії цьому явищу в багатьох державах створено міжвідомчі комісії з представників профільних міністерств і відомств[3].

Законодавство країн Європи у сфері боротьби з корупцією відповідає вимогам Конвенції про корупцію у контексті кримінального права, Конвенції ООН проти корупції та інших міжнародних актів. Що ж стосується України, то у антикорупційному законодавстві існують прогалини. Це потребує подальшого удосконалення та упорядкування відповідно до міжнародно-правових актів із питань протидії корупції.

Список використаних джерел

1. Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні : навчальний посібник для студентів вузів / І. С. Бондар [та ін. Київ : Ліра-К, 2016.

2. Міжнародний досвід щодо запобігання та протидії корупції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.center.gov.ua/rizne/mizhna>

[radniy-dosvid-schodo-zapobigannya-ta-protidiyi-korupciyi.htm](http://www.center.gov.ua/rizne/mizhna)

3. Антикорупційний закон. [Електронний ресурс] – Режим доступу:[http:// www.pozovna.com.ua](http://www.pozovna.com.ua). – 2011. – 29.06.

Кришевич Ольга Володимирівна,

професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

МІЖНАРОДНО-ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ НА ПРИКЛАДІ ЗАКОНОДАВСТВА ГРУЗІЇ

Кримінальний Кодекс України має реформуватися відповідно до стратегії європейської інтеграції, з урахуванням найкращих іноземних стандартів, оскільки за сучасних умов без звернення до позитивного іноземного досвіду неможливо розбудовувати національну правову систему, забезпечувати обмін правовою інформацією. Одним із першочергових завдань будь-якої країни є протидія злочинам пов'язаних із отриманням неправомірної вигоди, оскільки зазначені злочинні діяння тісно переплетені із корупцією та підривають авторитет органів державної влади й викликають резонанс у суспільстві.

В національному законодавстві кримінальна відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди передбачена ст. 368 Розділу XVII «Злочини у

сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Кримінального кодексу України та певним чином схожість є в статті 338 «Отримання хабаря» Глави XXXIX «Службові злочини» Розділу одинадцятого «Злочини проти держави» Кримінального кодексу Грузії. Спільними рисами для обох статей виступає злочинне діяння, яке полягає: – прийнятті пропозиції чи обіцянки суб'єктом злочину неправомірної вигоди; – одержанні суб'єктом злочину неправомірної вигоди. Неправомірна вигода в обох випадках може надаватися як самому суб'єкту злочину, так і третім особам; надається вона за вчинення чи невчинення суб'єктом злочину в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої суб'єкту злочину влади чи службового становища. Стаття 338 КК Грузії також передбачає кримінальну відповідальність за використання свого службового авторитету з метою хабарництва, що виступає певною аналогією частини 2 та 3 статті 369-2 КК України «Зловживання впливом», яка передбачає кримінальну відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди суб'єктом злочину для себе чи третьої особи за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, або пропозиція чи обіцянка здійснити вплив за надання такої вигоди. Спільними кваліфікуючими ознаками є величина неправомірної вигоди; вчинення злочину повторно; вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб; вчинення злочину у поєднанні з вимаганням. Певна спільність кваліфікуючих ознак проявляється у вчиненні злочину особою, що займає відповідальне та особливо відповідальне становище (українське законодавство) та вчинення злочину особою, що займає державно-політичну посаду (грузинське законодавство). Відмінності полягають в тому, що по перше, у законодавстві про кримінальну відповідальність Грузії залишилося поняття «хабар», а в національному законодавстві змінено на поняття «неправомірна вигода» на підставі Закону України від 18 квітня 2013 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією». Порівнюючи санкції зазначених статей, то в ст. 338 КК Грузії, визначено максимальне покарання для особи в разі вчинення такого злочину у порівнянні з українським законодавством (8 років позбавлення волі в українському та 15 років позбавлення волі у грузинському законодавстві). Крім цього, українське законодавство є більш гуманним, оскільки особа в діючому варіанті отримує менше максимальне покарання (8 років позбавлення волі згідно ст. 369-2 КК України та 12 років позбавлення волі згідно ст. 368 КК України). Крім того, стаття 338 КК Грузії передбачає кримінальну відповідальність за хабарництво у разі здійснення службового протекціонізму при виконанні посадових повноважень, чого немає в українському законодавстві.

Також стаття 338 КК Грузії охоплює як суб'єкт злочину осіб, які надають публічні послуги, на відміну від українського законодавства, яке містить статтю 368-4 «Підкуп особи, яка надає публічні послуги». Крім того, в главі XXIX «Злочини проти інтересів служби в підприємницьких чи інших організаціях» КК Грузії в ст. 221 передбачена відповідальність за вчинення комерційного підкупу. Диспозиція ч. 1 цієї статті містить такі приписи: пропозиція, обіцянка, передача або надання особі, що здійснює керівні, представницькі чи інші спеціальні повноваження на підприємстві або в іншій організації, або яка працює в цій організації, в прямій чи непрямій формі грошей, цінних паперів, іншого майна чи майнових послуг або (і) яких-небудь інших неправомірних переваг на користь цієї чи іншої особи, з тим щоб вона здійснила яке-небудь діяння або утрималась від вчинення якого-небудь діяння на порушення своїх службових обов'язків, в інтересах особи, що підкупає, чи іншої особи. Кваліфікуючими ознаками за ч. 2 цієї статті є вчинення діяння групою осіб та неодноразово. Таким чином, по-перше, КК Грузії передбачає більше (чотири) форм активного корупційного підкупу службової особи приватного права (пропозиція, обіцянка, передача або надання), ніж КК України, де в ст. 368-3 зазначено всього три: пропозиція, обіцянка або надання. Утім за змістом порівнювані злочинні діяння досить схожі. Різниця полягає у тому, що такі форми діянь, як надання послуг чи яких-небудь інших неправомірних переваг у КК Грузії прямо зазначені у ч. 1 ст. 221, тоді як у КК України законодавець використав інший прийом. Такі види діянь охоплюються поняттям неправомірної вигоди, які у примітці до ст. 364-1 перелічені як її види (переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди). У зв'язку з цим у ст. 368-3 КК України законодавцю достатньо було обмежитись вказівкою на неправомірну вигоду як видове поняття, щоб охопити всі ці випадки. По-друге, у КК України використовується узагальнююче поняття предмету підкупу (неправомірна вигода), яке охоплює всі його різновиди. Частина перша як однієї, так і другої статті стосується пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовим особам підприємств, установ та організацій. Частина друга зазначає кваліфікуючі ознаки цього злочинного діяння. Відповідно, повторно або за попередньою змовою групою осіб чи організованою групою в КК України (3, ч. 2 ст. 368-3), та групою осіб та неодноразово в КК Грузії (2, ч. 2 ст. 221). Частина третя обох статей передбачає кримінальну відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання суб'єктом злочину неправомірної вигоди для себе чи третьої особи. Частина четверта визначає кваліфікуючі ознаки цього злочинного діяння якими є вчинення повторно або за попередньою змовою групою осіб чи поєднані з вимаганням неправомірної вигоди в українському законодавстві, та вчинення групою осіб, неодноразово та у поєднанні з вимаганням в грузинському законодавстві. Але в національному законодавстві відсутні такі кваліфікуючі ознаки як попередня судимість за хабарництво та вчинення злочину організованою злочинною групою,

які є в КК Грузії (2,ч. 3 ст. 338). У КК Грузії ситуація дещо складніша. З одного боку, відповідне поняття закон містить: у ч. 1 ст. 221 КК є вказівка на неправомірні переваги, але, з іншого, законодавець передбачає і найбільш поширені їх види – гроші, цінні папери, інше майно чи майнові послуги. З цього переліку видно, що всі його складові мають спільну характеристику – майновий характер. Звідси випливає, що інші неправомірні переваги також мають цю ознаку. Ще однією характерною відмінністю КК Грузії є те, що антикорупційні норми для службових осіб публічного права передбачені зовсім у іншому розділі XXXIX «Службові злочини», де, зокрема, є і ст. 339 КК («Давання хабаря»).

Таким чином, порівнюючи кримінально-правове регулювання правовідносин у сфері службової діяльності України та Грузії, необхідно окреслити, що в українського і грузинського законодавства про кримінальну відповідальність є багато спільних рис у цій галузі, оскільки спільний історичний розвиток.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. [Електронний ресурс] : станом на 6 жовтня 2018 р. / Верховна Рада України. – Режим доступу до сторінки : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

2. Кримінальний кодекс Грузії від 22 липня 1999 р. [Електронний ресурс] : станом на 26 липня 2017 р. / Законодательный Вестник Грузии. – Режим доступу до сторінки : <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/16426>.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: Закон України від 18 квітня 2013 р. [Електронний ресурс] : станом на 26 квітня 2015 р. / Верховна Рада України. – Режим доступу до сторінки : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/221-18>.

Кріпак Анна Андріївна,

старший науковий співробітник науково-дослідного центру з питань діяльності органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України і пробації Інституту кримінально-виконавчої служби, кандидат юридичних наук

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ І ШЛЯХИ ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ

В реаліях сьогодення, серед основних першочергових завдань державної влади стоїть розробка та впровадження заходів антикорупційного спрямування. Питанням ефективності запобігання та протидії корупції все частіше присвячено науково-практичні конференції та інші заходи, на яких вітчизняні та іноземні науковці і